

může být jako celek připojen k pravidelnému šetření typu General Social Survey. Instituty účastnických zemí jsou zodpovědné za sběr, prvotní přípravu a dokumentaci dat za svou zemi. Spojování, čištění, finální kontroly a archivace datových souborů ze všech zemí se provádějí v Centrálním archivu pro sociální výzkum (Zentralarchiv für Empirische Sozialforschung) v Německu na univerzitě v Kolíně nad Rýnem. Centrální archiv vede také seznam publikací založených na datech z výzkumů ISSP. Data získaná z výzkumů ISSP jsou volně dostupná vědecké komunitě včetně studentů zanedlouho po jejich vzniku. Spojené soubory za všechny země jsou k dispozici za dva roky od roku, kdy byl výzkum proveden.

Sociologický ústav Akademie věd České republiky je členem ISSP od roku 1992. Tým, které zde pracují, provedly již čtyři výzkumy ISSP s následujícími tématy:

- 1992 – Sociální nerovnosti II,
- 1993 – Postoje k životnímu prostředí,
- 1994 – Rodina a změny gender rolí II,
- 1995 – Národní identita.

V současné době se připravují výzkumy:

- 1996 – Role vlády III,
- 1997 – Pracovní orientace II,
- 1998 – Náboženství II,
- 1999 – Sociální nerovnosti III.

Data a informace o ISSP je možné získat přímo od institutů participujících v ISSP nebo od Centrálního archivu. Centrální archiv vydal CD-ROM obsahující kompletní zdokumentované datové soubory za všechny participující země z modulů od roku 1985 do roku 1992. Jde tedy o soubory z modulů Role vlády I, Sociální síť, Sociální nerovnosti I, Rodina a změny gender rolí I, Pracovní orientace I, Role vlády II, Náboženství, Sociální nerovnosti II a spojený soubor Role vlády I/II.

Pro ty, kteří se chtějí dozvědět, co je ISSP nebo se seznámit s obsahem vydaného CD-ROMu, existují informace i na Internetu. Domovská stránka ISSP s informacemi o všem, co lze získat na CD-ROMu (co je ISSP, které země provedly výzkumy, o datech, dotaznících atd.) má adresu:

http://dpls.wisc.edu/iassist/issp_cd_TOC.html.

Klára Vlachová

Internetový sociologický časopis

Mezinárodní sociologická obec má od 29. března 1996 k dispozici nejnovější sociologický časopis. Na tomto sdělení by samozřejmě nebylo nic zvláštního, neboť sociologických časopisů se ve světě vydává značné množství a s rostoucím množstvím sociologických specializací časopisů pochopitelně přibývá. Ten nový, o němž zde hodlám referovat, má ovšem tu zvláštnost, že – řečeno jazykem teorie masové komunikace – jeho forma překročila guttenbergovskou galaxii a vřítla se po informační dálnici do galaxie gatesovské. Jinými slovy, nový časopis má digitalizovanou podobu a je volně, což znamená zdarma, přístupný prostřednictvím World Wide Web (WWW) na Internetu.

Časopis se jmenuje *Sociological Research Online* a do češtiny by se mohl tento název volně přeložit snad jako „Internetový časopis sociologického výzkumu“. Vydáván je v Anglii prostřednictvím konsorcia, které je tvořeno univerzitami v Surrey a v Stirlingu, Britskou

sociologickou asociací a vydavatelstvím Sage. Tomuto konsorciu předsedá profesor Nigel Gilbert z Univerzity v Surrey. Časopis má dva šéfredaktory: profesora Martina Bulmera (Univerzita v Surrey) a dr. Liz Stanleyovou (Manchesterská univerzita).

Cílem časopisu je, jak se dozvídáme z úvodníku prvního čísla časopisu napsaného šéfredaktory Bulmerem a Stanleyovou, podpořit rychlou výměnu informací mezi sociology. Budou zde publikovány sociologicky vysoce kvalitní stati bez ohledu na téma nebo metodologický přístup, v nichž bude aplikován sociologický výzkum. Důrazem na široká témata obecného i privátního zájmu, jež budou spojena se sociologickou formou analýzy, říkají editoři, chce časopis dokumentovat společenskou relevanci sociologického výzkumu.

Vydáváním sociologického časopisu prostřednictvím WWW se sociologie přibližuje přírodním vědám, které již mají elektronických časopisů několik. V Albertě v Kanadě vydávají sociologický časopis *Electronic Journal of Sociology*.

Britský *Sociological Research Online* (SRO) se však podle Bulmera a Stanleyové odlišuje od kanadského tím, že zavedl standardní recenzní řízení na všechny statí, které aspirují na to být zde publikovány, což kanadský nečiní. Právě posuzování statí recenzenty před tím, než jsou zveřejněny, považují editoři SRO za zásadní element kontroly kvality v procesu elektronických publikací.

S vydáváním časopisu SRO budou v blízké budoucnosti spojeny ještě další aktivity: rychlost elektronické komunikace umožní čtenářům tohoto časopisu v podstatě okamžitě reagovat na publikované statí. Budou k tomu mít možnost, neboť od druhého čísla letošního ročníku (1996), které se mělo objevit v průběhu prázdnin, bude ke každému vydání připojeno sympozium, v němž bude možno nejen debátovat o publikovaných statích, ale i vyjadřovat názory na obecné sociologické problémy. Tím se SRO může stát, jak věří jeho vydavatelé, mezinárodním fórem pro sociologické názory relevantní současnému stavu světa.

Některé negativní zkušenosti s existencí takových internetových debatních fór vedly ovšem vydavatele k rozhodnutí přijmout určitá etická pravidla: každé sympozium bude moderováno, přispěvatelé budou nuceni uvádět svá plná jména včetně institucí, na nichž pracují.

Elektronicky produkováný a distribuovaný sociologický časopis kromě toho umožní nový způsob práce s textem, kterému se budeme muset postupně naučit (trochu se tomu blíží např. způsob práce s různými „sociofiles“, které získáváme na CD-ROM). Forma tzv. hypertextu, která je používána navíc např. dovolí připojit k článku celý datový soubor, na němž je stat' založena. Tato vymoženost může, jak poznamenávají editoři SRO, mimo jiné revolucionizovat např. výuku sociologických výzkumných metod, neboť umožní studentům provádět krok za krokem na připojených datech všechny analytické operace, jak je autor učinil ve své statí.

Časopis *Sociological Research Online* je standardním sociologickým časopisem. Jeho první číslo obsahuje kromě úvodníku pět statí (Alison Bowes: *Evaluating an Empowering Research Strategy: Reflections on Action-Research with South Asian Women*; Jacqueline O'Reilly: *Theoretical Consideration in Cross-*

National Employment Research; Geoff Payne, Judy Payne, Mark Hyde: *'Refuse of al Classes?' Social Indicators and Social Deprivation*; Amanda Coffey, Beverly Holbrook, Paul Atkinson: *Qualitative data Analysis: Technologies and Representations*; Jeniffer Platt: *Has Funding Made a Difference to Research Methods?*), dále přehledovou stat' (Nico Stehr: *The Salt of Social Science*) a recenze čtyř monografií. Jak naznačuje samotný název časopisu, všechny statí mají kromě meritorního záběru podstatnou dimenzi výzkumně metodologickou. Pro ty z nás, kteří jsou ve své sociologické praxi orientováni především empiricky, se tak SRO může stát významným zdrojem poučení.

Pokud čtenáře tohoto sdělení dosavadní informace zaujala natolik, že mají chuť si *Sociological Research Online* prolistovat, je třeba jediné: mít ze svého PC přístup na Internet. Pak už jen stačí spustit některý z internetových navigátorů (např. Netscape) a do políčka „Location“ vepsat adresu časopisu:

<http://www.socresonline.org.uk/socresonline/>

Za několik desítek vteřin se objeví charakteristické logo časopisu a je možno začít listovat. Na konci prvního čísla by měl čtenář nalézt krátký dotazníček, jehož prostřednictvím je možno sdělit vydavateli několik informací o své profesionální orientaci a institucionálním zařazení. Připojí-li zájemce o časopis svou e-mailovou adresu, bude prostřednictvím elektronické pošty panem Stuartem Petersem pravidelně upozorňován na to, že bylo vydáno další číslo SRO. Kromě toho se také může tímto způsobem dotazovat na nejrůznější informace, které se týkají časopisu, mimo jiné i na to, jak a v jakém formátu zasílat své potenciální příspěvky.

Pro vášnivé internetové surfaře závěrem připojuji adresy elektronických časopisů z oblasti věd o člověku:

Electronic Journal of Sociology

<http://gpul.srv.ualberta.ca:8010/>

Postmodern Culture

<http://jefferson.village.Virginia.EDU/pmc>

Psychology

<http://cogsci.soton.ac.uk/~harnad/psych.html>

[Europe]

<http://www.princeton.edu/~harnad/psych.html>

[North America]

Ladislav Rabušic